

Een erfenis uit de jaren zeventig

Er zitten merkwaardige golfbewegingen in de aandacht die in media en publieke discussies aan uiteenlopende onderwerpen wordt besteed. Er zijn korte golven waarin de waan van de dag voor kortstondige opwinding zorgt en golven die pas na een langere periode wegebben. Wij hebben de bootvluchtelingen gehad, Nicaragua, El Salvador, de droogte in Afrika, de kruisraketten en nu weer Zuid-Afrika en de in het geding zijnde thema's als strijd tegen het racisme, voor gelijkwaardigheid en voor democratie.

Soms, maar lang niet altijd, werken deze aandachtspunten op de agenda van de meningsvorming door in de agenda's van de openbare besluitvorming, nu eens als ritueel gedrag – bijvoorbeeld door uit te spreken dat een boycot van Zuid-Afrika wel wenselijk zou kunnen zijn – dan weer in daadwerkelijke beleidswijzigingen van grote of kleine omvang.

Voorbeelden van langere golfbewegingen werden onlangs weer eens samengevat in *NRC-Handelsblad* van zaterdag 24 augustus, waarin de jaren zestig werden getypeerd via hippies en provo's, de jaren zeventig als ik-tijdperk aandacht vroegen voor geestelijke en psychologische zelfontplooiing en de jaren tachtig in het teken zouden staan van de Jappies, de Jonge Ambitieuze Promotiemakers. Uit de beeldvorming over op dergelijke wijze getypeerde decennia ontstaat nog wel eens de suggestie dat de dominante waarden in de betreffende periode het rijk alleen hadden en dat iedereen bijvoorbeeld aan het einde van de jaren zestig bezeten zou zijn geweest van flowerpower, spijkerbroeken en vriendelijke communes. Als de waan voorbij is, blijkt evenwel dat in dezelfde periode keurige figuren zijn gekweekt, die in 1982 als Brinkman, Van den Broek, Ruding en Winsemius naar boven zijn gekomen.

Omgekeerd hebben wij, zo wil het de beeldvorming, sinds het no-nonsense tijdperk vooral te maken met jongeren die willen aanpakken en met studenten die serieuze vakken kiezen waarmee iets te bereiken valt. Maar dan pakken wij de studiegids '85-'86 Politologie Communicatiewetenschap van de Subfaculteit der Algemene Politieke en Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Amsterdam en zien wij dat het nog steeds niet alleen om Jappies gaat. Wij vinden daar de mogelijkheid om voor het doctoraal als bijvak buiten de FSW-A vrouwenstudies te volgen met onder andere het volgende 8-punts programma voor het eerste semester:

'Het vrouwelijk lichaam/het feministisch lijf in woord en beeld.

In dit programma wordt nagegaan hoe de relatie tussen (vrouwelijke) lichamelijkeheid, seksualiteit en feminisme zoal gedacht en verbeeld wordt. Er zijn verschillende manieren om over het (vrouwelijk) lichaam na te denken. Die manieren hangen samen met wat er met 'het lichaam' wordt beoogd. Soms wordt het als een plaats van onderdrukking beschreven – in termen van lijfpolitiek bijvoorbeeld. Soms wordt het in stukjes opgedeeld die plezier maken, maar te zamen niet per se een geheel hoeven vormen. Het feministisch lijf functioneert dus blijkbaar heel anders dan de vrouwelijke lichamelijkeheid. Toch wordt het vrouwelijk lichaam wel steeds in verband gebracht met begrippen als seksualiteit en politiek. In het ene geval om de grenzen van wat politiek heet te verbreden, in het andere geval om het hele idee van (feministische) politiek op te blazen. En in weer een ander geval wordt 'politiek'

geheel terzijde geschoven of juist beperkt tot 'sexual politics'. Is de harde feministische lijfpolitiek van de abortusacties en blijf van mijn lijf vervangen door de zichzelf beroerende lippen van het vrouwelijk plezier? Of heeft het plezier mee het karakter gekregen van seksuele variaties tegenover het van (seksueel) plezier mogelijk? Moeten 'plezier' en 'gevaar' altijd tegenover elkaar staan?...

Drie reacties dringen zich op: er zijn bij de universitaire taakverdelingsoperatie onvoldoende of verkeerde bezuinigingen doorgevoerd; zonder deze onzin is een wetenschappelijke studie kennelijk mogelijk in minder dan vier jaar; laat niemand verbaasd zijn als over enige tijd opnieuw dolzinnige scripties worden aangeboden van het soort waarover enige jaren geleden in Leeuwarden zoveel ophef is gemaakt.

H. Daudt